

เครือข่ายนิรโทษกรรมประชาชน
66/4 ซอยลาดพร้าว 16 ถนนลาดพร้าว
แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

วันที่ 18 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอให้มีมตินิรโทษกรรมรวมคดี 112 ประมวลกฎหมายอาญา

เรียน ประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาคดีศึกษาแนวทางการตราพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม

ตามที่คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาคดีศึกษาแนวทางการตราพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ได้ประชุมครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2567 ที่ผ่านมาโดยมีการแยกประเภทคดีที่มีการกระทำจากแรงจูงใจทางการเมือง เป็นคดีหลัก คดีรอง และคดีที่มีความอ่อนไหวทางการเมือง คือ คดีมาตรา 110 มาตรา 112 ตามประมวลกฎหมายอาญา และพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของการนิรโทษกรรมโดยมีความเห็นทั้งควรรวม หรือรวมอย่างมีเงื่อนไขหรือไม่ รวม โดยไม่มีมติของคณะกรรมการฯ ไปในทางใดทางหนึ่ง

เครือข่ายนิรโทษกรรมประชาชน ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของภาคประชาสังคม 23 องค์กร ได้ผลักดันการนิรโทษกรรมประชาชน ซึ่งรวมถึงการนิรโทษกรรมคดีมาตรา 110 และมาตรา 112 เห็นว่าคณะกรรมการฯ ได้ใช้เวลาศึกษาการตรากฎหมายนิรโทษกรรมกว่า 6 เดือน ย่อมต้องมีความรู้ความเข้าใจสถานการณ์มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้เป็นคณะกรรมการฯ ชุดนี้ เครือข่ายนิรโทษกรรมจึงขอเสนอเหตุผลและข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อการพิจารณานิรโทษกรรมคดีมาตรา 112 ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลจากศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ระบุว่าหลังรัฐประหาร คสช. มีผู้ถูกดำเนินคดีในข้อหา มาตรา 112 **อย่างน้อย 169 คน** แยกเป็นคดีจากการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกต่าง ๆ อย่างน้อย 106 คน ในจำนวน 90 คดี ส่วนที่เหลือเป็นกรณีแอบอ้างหาประโยชน์

ตั้งแต่การชุมนุมปี 2563 จนถึงวันที่ 24 พ.ค. 2567 มีผู้ถูกดำเนินคดีมาตรา 112 **อย่างน้อย 272 คน ในจำนวน 303 คดี**

ปัจจุบัน (ข้อมูลถึงวันที่ 18 ก.ค.67) มีผู้ต้องขังคดีทางการเมือง 43 ราย โดย 25 ใน 43 รายเป็น **คดีมาตรา 112** จะเห็นได้ว่าแม้คดี 112 จากการชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมามีจำนวนคน

ถูกดำเนินคดี 272 คน ซึ่งยังน้อยกว่าสถิติคดีฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ 1,466 คน แต่ผู้ต้องขังทางการเมืองมากกว่าครั้งนั้นเป็นคดีมาตรา 112

2. มาตรา 112 เป็นคดีที่เกิดขึ้นจากทั้งนโยบายในทางการเมือง และมีเหตุจูงใจในทางการเมือง กล่าวคือ

- ก่อนการรัฐประหาร 2557 ตัวอย่างคดีตำรวจ ตอปิโต คดีอากง คดีสมยศ พุกกะเวส ศาสดิธรรม ลงโทษเฉลี่ยกรรมละ 5 ปี
- หลังการรัฐประหาร 2557 มาตรา 112 เป็นหนึ่งในประเภทคดีที่หัวหน้าคสช. ประกาศให้ขึ้นศาลทหาร ศาลทหารลงโทษเฉลี่ยกรรมละ 8-10 ปี และมีการปราบปรามอย่างรุนแรงโดยคดีที่เกิดระหว่างกฏอัยการศึกไม่สามารถอุทธรณ์ฎีกาได้ในศาลทหาร มาตรา 112 และการรัฐประหารยังทำให้เกิดผู้ลี้ภัยไทยที่หนีไปยังต่างประเทศ และผู้ลี้ภัยอย่างน้อย 9 รายที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์สถาบันกษัตริย์ได้ถูกอุ้มหายหรือเสียชีวิต
- ในช่วงปี ก.พ. 2561 - พ.ย. 2563 เป็นห้วงการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบังคับใช้ 112 จากที่ปราบปรามอย่างเข้มข้น เป็นการใช้มาตรการอื่นแทน เช่น ใช้มาตรา 116 ใช้ พ.ร.บ.การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ใช้กฎหมายอย่างบิดเบือนหรือใช้วิธีการนอกกฎหมาย เพื่อการงดใช้มาตรา 112
- ต่อมาในวันที่ 15 มิถุนายน 2563 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้ให้สัมภาษณ์ว่าในหลวงไม่ต้องการให้ใช้มาตรา 112 เพราะทรงมีพระเมตตา แต่ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2563 พลเอกประยุทธ์กลับประกาศจะใช้กฎหมายทุกมาตรา จนทำให้เกิดการดำเนินคดีมาตรา 112 ระลอกล่าสุด แม้ศาลจะลงโทษเฉลี่ยกรรมละ 3-4 ปี แต่จำนวนคนที่ถูกดำเนินคดี 112 ในระลอกนี้ถือว่าสูงสุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทย

การเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการของผู้มีอำนาจนี้ชี้ได้อย่างชัดเจนถึงความเป็นการเมืองของคดี 112 ไม่มีคดีไหนที่มีความผันผวนในเรื่องการบังคับใช้สัมพันธ์กับสถานการณ์ทางการเมืองเท่ากับคดีมาตรา 112 อีกแล้ว

3. ตัวอย่างสภาพปัญหาของคดีมาตรา 112 อาทิเช่น

- มาตรา 112 ตั้งแต่ ด้วบทบัญญัติ ซึ่งรวมการกระทำ “ดูหมิ่น หมิ่นประมาท แสดงความอาฆาตมาดร้าย” ไว้ด้วยกันทั้งที่ลักษณะการกระทำต่างกันและความมีโทษที่ต่างกัน มีข้อสังเกตว่าการเหมารวมการกระทำเช่นนี้ เกิดขึ้นแม้กระทั่งในคำพิพากษาก็มักจะพิพากษาไปรวมๆว่าเป็นการดูหมิ่น หมิ่นประมาท และแสดงความอาฆาตมาดร้าย เหล่านี้เห็นได้ชัดในกลุ่มคดีที่เกิดจากการล้อเลียนเสียดสี ซึ่งยังมีข้อถกเถียงว่าการล้อเลียนหรือเสียดสีนั้นไม่ใช่การดูหมิ่น แต่ศาลมักพิพากษาไปโดยรวมว่าเป็นการดูหมิ่น หมิ่นประมาทแสดงความอาฆาตมาดร้าย
- มาตรา 112 มีโทษที่สูงเกินสัดส่วนไม่สัมพันธ์กับการกระทำความผิด โดยในคดีซึ่งเป็นการแสดงความเห็นทางออนไลน์ ไม่ได้ก่อความเสียหายใดๆในทางกายภาพ แต่ศาลต้องลงโทษขั้นต่ำหนักถึงสามปี อาทิเช่น [คดีวารุณี](#) ซึ่งโพสต์ภาพพระแก้วทรงชุดราตรีในภาพที่ร. 10 เปลี่ยนเครื่องทรง การกระทำดังกล่าวเป็นลักษณะล้อเลียนเสียดสีหรือเป็นภาพมีมแต่กลับถูกลงโทษจำคุกถึงสามปี รับสารภาพเหลือหนึ่งปีหกเดือน โดยไม่รอลงอาญาและไม่ให้สิทธิประกันตัว ปัจจุบันวารุณีถูกคุมขังมา 11 เดือนจากการโพสต์ภาพมีมเพียงหนึ่งภาพ หรือ [กรณีของธนพร](#) แม่ลูกอ่อนของบุตรสองคน ซึ่งถูกดำเนินคดีจากการแสดงความเห็นได้ภาพ ร.9 ศาลฎีกาตัดสินจำคุก 4 ปี รับสารภาพลดโทษเหลือกึ่งหนึ่ง เป็นสองปี ศาลฎีกาไม่รอลงโทษ ทำให้เธอต้องติดคุกถึงสองปีทั้งที่ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน รับสารภาพมาตั้งแต่ต้น กลับต้องถูกจำคุกถึงสองปี ซึ่งเป็นสองขวบปีแรกของลูกคนเล็กเธอ กรณีดังกล่าวแม้จำเลยรับสารภาพ แต่โทษที่ได้รับเมื่อพิจารณาร่วมกับลักษณะการกระทำจะเห็นว่ามีสัดส่วนที่รุนแรงเกินไป
- มาตรา 112 ไม่มีบทยกเว้นความรับผิดอย่างเช่นมาตรา 329 ในเรื่องหมิ่นประมาท ทำให้บุคคลที่วิจารณ์ด้วยความสุจริตก็ยังถูกดำเนินคดีมาตรา 112 ดังจะเห็นได้จากกรณีคดีปราศรัยหลายสิบคดี กล่าวถึงการออกกฎหมายขยายพระราชอำนาจหลายฉบับ หรือ การประกอบการในบริษัทที่ผลิตวัคซีน กรณีนี้ดังกล่าวหากเป็นหน่วยงานรัฐออกกฎหมายขยายอำนาจตน หรือ มีบริษัทเอกชนส่งมอบวัคซีนล่าช้าทำให้ประชาชนเสียโอกาสในการรักษาพยาบาลหรือเสียชีวิต ประชาชนย่อมสามารถวิจารณ์ได้โดยสุจริต แต่กรณีนี้หากเป็นเรื่องเดียวกันแต่เปลี่ยนประธาน การวิจารณ์โดยสุจริตในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประชาชนกลับกลายเป็นเรื่องผิดกฎหมาย

4. เมื่อพิจารณาความเคลื่อนไหวทางการเมืองกลับไปในรอบสิบปีจะเห็นว่าสังคมเสี่ยงถึงปัญหาของคดีมาตรา 112 ระลอก ๆ หากแต่ได้รับความเพิกเฉยจากผู้มีอำนาจ จนปัญหาใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ การนิรโทษกรรมในครั้งนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการคลี่คลายความขัดแย้งให้สังคมยังสามารถเดินต่อไปได้ท่ามกลางความคิดเห็นที่แตกต่าง หากการนิรโทษกรรมครั้งนี้ไม่รวมคดีมาตรา 112 เท่ากับว่าการนิรโทษกรรมครั้งนี้ไม่ได้แก้ไขหรือคลี่คลายความขัดแย้งใด ๆ ซึ่งเป็นการตอกย้ำความขัดแย้งที่มีอยู่เดิม
5. ข้อเรียกร้องปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ ที่ส่วนหนึ่งกลายเป็นคดีความมาตรา 112 ควรได้รับการแก้ไขและพูดคุยทำความเข้าใจโดยตัวแทนของประชาชน ซึ่งก็คือในพื้นที่ของสภาผ่านสภาผู้แทนราษฎร หากปัญหาที่ทำทลายดังกล่าวไม่ถูกบรรเทาโดยตัวแทนของปวงชนแล้ว สถานการณ์อาจเดินหน้าถึงทางตัน หรือขัดแย้งกันรุนแรงมากยิ่งขึ้น
6. การนิรโทษกรรมเป็นข้อเรียกร้องที่สามารถทำได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจใด ๆ เลย ไม่ใช่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่การปฏิรูปสถาบัน ไม่ใช่การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ไม่ใช่การแก้ไขมาตรา 112 เป็นแต่เพียงการเยียวยาสถานการณ์ และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยปราศจากพันธนาการของคดีความ
7. กลไกพิเศษสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ เห็นว่า การควบคุมตัวบุคคลตามมาตรา 112 เป็นการควบคุมตัวโดยพลการ (Arbitrary Detention) และแสดงความห่วงใยถึงรัฐบาลไทยอย่างต่อเนื่องต่อการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายหมิ่นประมาทกษัตริย์ เป็นเวลากว่าทศวรรษที่กลไกติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติต่างแสดงความกังวลเกี่ยวกับการฟ้องร้องและการบังคับใช้ข้อหาหมิ่นประมาทกษัตริย์หรือมาตรา 112 ตามประมวลกฎหมายอาญาในไทย และยังเรียกร้องให้มีการแก้ไขหรือยกเลิกมาตรา 112 ซ้ำแล้วซ้ำอีก

[ความเห็นของคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการควบคุมตัวโดยพลการในกรณีของตะวัน ตัวตุลาหนท์ \(A/HRC/WGAD/2023/49\)](#) เป็นกรณีล่าสุดรายที่ 10 ของไทย ซึ่งนับตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2555 คณะทำงานฯ พบว่าการลิดรอนเสรีภาพของบุคคล 10 รายที่ถูกควบคุมตัวภายใต้มาตรา 112 ถือเป็นกร “กระทำโดยพลการ” เนื่องจากฝ่าฝืนบทบัญญัติหลายบทของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) และ ICCPR ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี ผู้ต้องขัง 8 รายได้รับการปล่อยตัวหลังรับโทษจำคุก ขณะที่รายที่ 9 อัญชัน ปรีเลิศ ยังคงถูกคุมขัง หลังจากถูกตัดสินจำคุก 87 ปีในเดือนมกราคม 2564

การนิรโทษกรรมคดี มาตรา 112 จะเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ของประเทศไทยสอดคล้องกับที่ประเทศไทยประกาศลงสมัครสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่ง สหประชาชาติ วาระปี ค.ศ. 2025-2027 ในทางตรงกันข้ามการมีนักโทษทางความคิด หรือนักโทษทาง การเมืองนั้นเป็นภาพลักษณ์ที่บ่งบอกถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ยังเกิดขึ้นในประเทศไทย

ด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงดังกล่าว เครือข่ายนิรโทษกรรมประชาชน จึงขอให้คณะกรรมการ วิชาสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการตราพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ได้มีมติรวมคดีมาตรา 112 ในผล การศึกษาแนวทางการตราพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

เครือข่ายนิรโทษกรรมประชาชน

เครือข่าย
นิรโทษกรรม
ประชาชน